

KOSMOS

Ciekawostki o Plutonie: 38 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 21.10.2026 · Zaktualizowano: 21.10.2026 · Zweryfikowano: 21.10.2026

Pluton to planeta karłowata z Pasa Kuipera, odkryta 18 lutego 1930 r. przez Clyde'a Tombaugh'a i do 2006 r. uznawana za dziewiątą planetę Układu Słonecznego. Ma 2377 km średnicy, okrąża Słońce w 248 lat, a jego nazwę wymyśliła 11-letnia Venetia Burney z Oksfordu. Z bliska zbadała go tylko sonda NASA New Horizons, która 14 lipca 2015 r. przeleciała około 12 500 km nad jego powierzchnią.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Pluton odkrył Clyde Tombaugh 18 lutego 1930 r. w Obserwatorium Lowella w Arizonie.
- Nazwę Pluton zaproponowała w 1930 r. 11-letnia Venetia Burney z Oksfordu.
- Międzynarodowa Unia Astronomiczna uznała Plutona za planetę karłowatą w 2006 r.
- Pluton ma średnicę 2377 km, czyli około 1/5 średnicy Ziemi, i okrąża Słońce w 248 lat.
- Pluton ma 5 znanych księżyców, a największy z nich, Charon, ma 1212 km średnicy.
- Lodowiec Sputnik Planitia na Plutonie ma około 1000 km szerokości i jest największym znanym lodowcem w Układzie Słonecznym.
- Sonda New Horizons przeleciała 14 lipca 2015 r. około 12 500 km nad powierzchnią Plutona.

Odkrycie i nazwa Plutona

1 Kiedy odkryto Plutona?

Pluton został odkryty 18 lutego 1930 r. przez Clyde'a Tombaugh'a w Obserwatorium Lowella we Flagstaff w Arizonie. Tombaugh obsługiwał przyrząd zbudowany przez firmę Zeiss, potocznie nazywany komparatorem błyskowym. Obracał w nim małe pokrętło, które przestawiało lusterko między wiązkami z dwóch mikroskopów.[1][2][3]

Źródła: NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.21; Smithsonian National Air and Space Museum, Finding Pluto With the Blink Comparator , Data publikacji: 2015.05.14, Data odczytu: 2026.10.21; Live Science, When will Pluto complete its first orbit since its discovery? , Data publikacji: 2022.05.27, Data odczytu: 2026.10.21

2 Teleskop do poszukiwań Planety X zbudowano w latach 1928–1929

Teleskop, którym sfotografowano Plutona, zbudowano w latach 1928–1929 specjalnie do poszukiwań „Planety X”. Miał potwierdzić hipotezę Percivala Lowella o istnieniu dziewiątej planety. To 13-calowy astrograf Lawrence'a Lowella, którym Clyde Tombaugh wykonał w lutym 1930 r. płyty fotograficzne, na których odkrył Plutona.[4]

Źródło: Lowell Observatory, Pluto Discovery Telescope , Data odczytu: 2026.10.21

3 Kto nadał nazwę Plutonowi?

Nazwę Pluton zaproponowała w 1930 r. 11-letnia Venetia Burney z Oksfordu, podaje NASA. Dziewczynka podsunęła ją dziadkowi, Falconerowi Madanowi, gdy 14 marca 1930 r. opowiedział jej, że naukowcy odkryli dziewiątą planetę. Madan przekazał propozycję do Obserwatorium Lowella, gdzie ją wybrano.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

4 Venetia Burney dostała za nazwę Plutona 5 funtów

Za wymyślenie nazwy Pluton Venetia Burney dostała od dziadka banknot 5-funtowy, podają Associated Press i „The Washington Post”. Jej dziadek, Falconer Madan, był emerytowanym bibliotekarzem Biblioteki Bodlejańskiej w Oksfordzie. Venetia, po mężu Phair, studiowała matematykę w Cambridge, uczyła ekonomii i matematyki, a zmarła w 2009 r. w wieku 90 lat.[6][7]

Źródła: Associated Press (HeraldNet), Venetia Phair, who named planet Pluto, dies at 90 , Data publikacji: 2009.05.07, Data odczytu: 2026.10.20; The Washington Post (SBS News), How a precocious 11-year-old girl gave Pluto its name , Data publikacji: 2015.07.16, Data odczytu: 2026.10.20

5 Pluton nosi imię rzymskiego boga podziemi

Pluton, odkryty w 1930 r., nosi imię rzymskiego boga podziemi, odpowiednika greckiego Hadesa, podaje NASA. Rzymianie wzięli to imię od greckiego „Plouton”. Do świata zmarłych nawiązują też nazwy na samym Plutonie: zgodnie z zasadami nazewnictwa wiele form terenu nosi imiona bóstw i istot związanych z podziemiami w mitologii, folklorze i literaturze.[5][8]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; Beyer R.A., Showalter M., Appendix A: Pluto and Charon Nomenclature , Data odczytu: 2026.10.20

6 Pierwiastek pluton nazwano w 1941 r. na cześć Plutona

Pierwiastek nr 94, pluton, otrzymał nazwę od Plutona, który w 1941 r. był najmłodszą planetą Układu Słonecznego. Nazwa kontynuowała ciąg: pierwszy pierwiastek transuranowy, neptun, nazwano od Neptuna, a kolejny od następnej planety, Plutona. Symbol Pu był żartem Glenna Seaborga: według chemików Davida Clarka i Davida Hobarta oczywistym wyborem byłby symbol Pl.[9][10]

Źródła: Los Alamos National Laboratory, Plutonium , Data odczytu: 2026.10.21; National Geographic, An 80-year-old prank is revealed hiding in the periodic table , Data publikacji: 2015.11.23, Data odczytu: 2026.10.21

7 Prochy odkrywcy Plutona lecą sondą New Horizons

Sonda New Horizons zabrała w stronę Plutona uncję (około 28 g) prochów Clyde’a Tombaugh’a, który żył w latach 1906–1997. Prochy przekazali na tę podróż wdowa i dwoje dzieci astronoma. Spoczywają w 2-calowej aluminiowej kapsule z napisem, który nazywa Tombaugh’a odkrywcą Plutona i „trzeciej strefy” Układu Słonecznego.[11][12]

Źródła: Associated Press (Deseret News), Astronomer's ashes nearing icy world he discovered: Pluto , Data publikacji: 2015.07.12, Data odczytu: 2026.10.20; Smithsonian Magazine (Air & Space), Stowaways on New Horizons , Data publikacji: 2015.07.15, Data odczytu: 2026.10.20

Dlaczego Pluton jest planetą kartowaną?

8 Dlaczego Pluton przestał być planetą?

Pluton przestał być planetą 24 sierpnia 2006 r., gdy Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU) przyjęła w Pradze definicję planety. Według niej planeta krąży wokół Słońca, ma masę wystarczającą do uzyskania niemal kulistego kształtu i „oczyściła sąsiedztwo” swojej orbity. Planeta karłowata spełnia dwa pierwsze warunki, ale nie oczyściła sąsiedztwa orbity i nie jest księżycem.[13][14][5]

Źródła: Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), IAU 2006 General Assembly: Result of the IAU Resolution votes , Data publikacji: 2006.08.24, Data odczytu: 2026.10.21; UPI, Pluto loses planet status , Data publikacji: 2006.08.24, Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21

9 Pluton jest wzorcem nowej kategorii ciał niebieskich

W 2006 r. IAU uznała Plutona za prototyp nowej kategorii obiektów transneptunowych. W Zgromadzeniu Ogólnym IAU w Pradze, na którym przyjęto tę uchwałę, uczestniczyło ponad 2500 astronomów. Pluton jest dziś jedną z 5 planet karłowatych uznawanych przez IAU i krąży w Pasie Kuipera, strefie za orbitą Neptuna.[13][15][5]

Źródła: Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), IAU 2006 General Assembly: Result of the IAU Resolution votes , Data publikacji: 2006.08.24, Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, Pluto & Dwarf Planets , Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21

Rozmiary, orbita i warunki na Plutonie

10 Jak duży jest Pluton?

Pluton ma średnicę równikową około 2377 km, czyli mniej więcej 1/5 średnicy Ziemi, podaje NASA. To mniej więcej połowa szerokości Stanów Zjednoczonych. Pomiary sondy New Horizons z 2015 r. dały średnicę około 2370 km, nieco większą od wcześniejszych szacunków.[5][16]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.20

11 Pluton ma 1/6 masy Księżyca

Masa Plutona to około 1/6 masy ziemskiego Księżyca, a jego średnica to około 2/3 średnicy Księżyca, podaje NASA. W porównaniu z Ziemią masa Plutona wynosi zaledwie 0,0022 jej masy. Przyspieszenie grawitacyjne na powierzchni Plutona to 0,62 m/s², czyli około 6% ziemskiego.[5][1]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.20

12 Rok na Plutonie trwa 248 lat ziemskich

Pluton okrąża Słońce w około 248 lat ziemskich, czyli 90 560 dni, więc od odkrycia w 1930 r. nie wykonał jeszcze pełnego obiegu. Według obliczeń Live Science pierwszy pełny obieg od odkrycia zakończy 23 marca 2178 r. Orbita Plutona jest owalna i nachylona do płaszczyzny orbity Ziemi o 17,16°. [5][1][3]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.20; Live Science, When will Pluto complete its first orbit since its discovery? , Data publikacji: 2022.05.27, Data odczytu: 2026.10.20

13 Pluton bywa bliżej Słońca niż Neptun

Odległość Plutona od Słońca zmienia się od 30 do 49,3 jednostki astronomicznej (j.a.), podaje NASA. Jedna jednostka astronomiczna to średnia odległość Ziemi od Słońca, około 150 mln km. W latach 1979–1999 Pluton był blisko peryhelium, czyli punktu orbity najbliższego Słońcu, i znajdował się wtedy bliżej Słońca niż Neptun.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

14 Czy Pluton może zderzyć się z Neptunem?

Pluton i Neptun nie mogą się zderzyć, bo ich orbity łączy rezonans 3:2: okres obiegu Plutona jest dokładnie 1,5 raza dłuższy niż Neptuna. Orbita Plutona tylko pozornie przecina orbitę Neptuna. Pluton jest bliżej Słońca niż Neptun przez około 20 lat w każdym obiegu, ale dzięki rezonansowi oba ciała nigdy się nie spotykają.[17][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Pluto , Data odczytu: 2026.10.21; Live Science, When will Pluto complete its first orbit since its discovery? , Data publikacji: 2022.05.27, Data odczytu: 2026.10.21

15 Światło słoneczne leci do Plutona 5,5 godziny

Światło Słońca potrzebuje 5,5 godziny, by dotrzeć do Plutona, odległego od niego średnio o około 5,9 mld km, czyli 39 j.a. Słońce świeci tam 900 razy słabiej niż na Ziemi. Mimo to jest około 300 razy jaśniejsze niż ziemski Księżyc w pełni, podaje NASA.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

16 Doba na Plutonie trwa 153 godziny

Doba na Plutonie trwa około 153 godzin, czyli ponad 6 dni ziemskich, podaje NASA. Pluton obraca się wstecznie, ze wschodu na zachód, podobnie jak Wenus i Uran. Oś obrotu Plutona jest nachylona o 57° względem płaszczyzny jego orbity wokół Słońca. Według katalogu NSSDCA doba słoneczna na Plutonie trwa dokładnie 153,282 godziny.[5][1]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.20

17 Średnia temperatura na Plutonie to –232 °C

Na Plutonie panuje średnio –232 °C, podaje NASA. Temperatura na powierzchni wynosi od –226 do –240 °C. Pluton staje się znacznie zimniejszy w tej części swojego roku, w której oddala się od Słońca. Mimo mrozu Pluton ma góry, doliny, równiny i krater, a jego powierzchnię wciąż powoli przekształcają siły tektoniczne.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

Charon i pozostałe księżycy Plutona

18 Kiedy odkryto Charona, księżyc Plutona?

Charona, największy księżyc Plutona, odkrył 22 czerwca 1978 r. James W. Christy z Obserwatorium Marynarki Wojennej USA. Na zdjęciach z 61-calowego teleskopu stacji we Flagstaff zauważył, że Pluton na niektórych z nich ma wybrzuszenie. Christy i Robert S. Harrington uznali, że wokół Plutona krąży towarzysz, i ogłosili odkrycie 7 lipca 1978 r.[18][19]

Źródła: NASA, 45 Years Ago: Astronomers Discover Pluto's Moon Charon , Data publikacji: 2023.06.23, Data odczytu: 2026.10.21; Encyclopaedia Britannica, Charon , Data publikacji: 2026.01.02, Data odczytu: 2026.10.21

19 Skąd wzięta się nazwa Charona?

Charon, odkryty w 1978 r., nosi imię przewoźnika, który w mitologii przewozi dusze przez rzekę Styks do świata podziemi, podaje NASA. Nazwa honoruje też Charlene, żonę odkrywcy Jamesa Christy'ego, nazywaną Char. Według NASA Christy zaproponował tę nazwę z 2 powodów: mitologicznego i rodzinnego.[5][18]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21; NASA, 45 Years Ago: Astronomers Discover Pluto's Moon Charon , Data publikacji: 2023.06.23, Data odczytu: 2026.10.21

20 Charon ma ponad połowę średnicy Plutona

Charon ma średnicę 1212 km, nieco ponad połowę średnicy Plutona, a jego masa przekracza 1/10 masy Plutona, podaje Encyclopaedia Britannica. Według NASA to największy księżyc w stosunku do swojej planety w całym Układzie Słonecznym. Pozostałe 4 księżycy Plutona są znacznie mniejsze i mają mniej niż 160 km średnicy.[19][18][5]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Charon , Data publikacji: 2026.01.02, Data odczytu: 2026.10.21; NASA, 45 Years Ago: Astronomers Discover Pluto's Moon Charon , Data publikacji: 2023.06.23, Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21

21 Charon krąży 20 razy bliżej niż Księżyc wokół Ziemi

Charon krąży wokół Plutona w odległości 19 640 km, a Księżyc jest od Ziemi 20 razy dalej, podaje NASA. Jeden obieg Charona trwa 6,387 doby ziemskiej, czyli około 153 godzin, tyle samo co doba na Plutonie. Charon obraca się wokół osi w tym samym czasie, w którym okrąża Plutona, a oba ciała krążą wokół wspólnego środka ciężkości.[5][19]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21; Encyclopaedia Britannica, Charon , Data publikacji: 2026.01.02, Data odczytu: 2026.10.21

22 Pluton barwi biegun Charona na czerwono

Na biegunach Charona 100 lat ciągłego światła słonecznego przeplata się ze 100 latami ciemności, a zimą temperatura spada tam do -257°C . Metan uciekający z atmosfery Plutona zostaje wtedy przechwycony przez grawitację Charona i zamarza na jego biegunie. Ultrafiolet przekształca go potem w czerwonawe toliny, które tworzą plamę wielkości stanu Nowy Meksyk, nieformalnie nazywaną Mordor Macula.[20]

Źródło: NASA, Pluto 'Paints' Its Largest Moon Red , Data publikacji: 2016.09.14, Data odczytu: 2026.10.20

23 Ile księżyców ma Pluton?

Pluton ma 5 znanych księżyców: Charona, Nyks, Hydre, Kerberosa i Styks. Nyks i Hydre odkryto Kosmicznym Teleskopem Hubble'a w 2005 r., a Kerberosa i Styks tym samym teleskopem w latach 2011–2012. Według szacunków IAU z 2013 r. Kerberos ma 13–34 km średnicy, a Styks 10–25 km. Hydra nosi imię dziewięciogłowego węża strzegącego podziemi, a Kerberos trójgłowego psa z mitologii greckiej.[5][21]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), Press Release iau1303 , Data publikacji: 2013.07.02, Data odczytu: 2026.10.20

24 Księżyc Plutona miał się nazywać Vulcan

W 2013 r. w internetowym głosowaniu na nazwy 2 nowych księżyców Plutona oddano prawie 500 000 głosów, w tym 30 000 własnych propozycji. Wygrała nazwa Vulcan, zgłoszona przez Williama Shatnera, kapitana Kirka ze „Star Treka”. IAU odrzuciła ją, bo tak nazywano już hipotetyczną planetę między Merkurem a Słońcem. Zatwierdzono nazwy Kerberos i Styks, które zajęły 2. i 3. miejsce.[21][22]

Źródła: Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), Press Release iau1303 , Data publikacji: 2013.07.02, Data odczytu: 2026.10.21; InForum, Vulcan out, Styx and Kerberos win in Pluto moons name game , Data publikacji: 2013.07.02, Data odczytu: 2026.10.21

Powierzchnia i atmosfera Plutona

25 Sputnik Planitia to największy znany lodowiec Układu Słonecznego

Sputnik Planitia na Plutonie ma około 1000 km szerokości i jest największym znanym lodowcem w Układzie Słonecznym, podaje NASA. Ta równina z zamrożonego azotu nie ma kraterów, a jej struktury wskazują na konwekcję. Nazwę nadano jej na cześć Sputnika 1, pierwszego sztucznego satelity, wystrzelonego przez ZSRR w 1957 r.[16][5][23]

Źródła: NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.20; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA/JPL (PDS Ring-Moon Systems Node), First Official Pluto Feature Names (PIA21944) , Data publikacji: 2017.09.06, Data odczytu: 2026.10.20

26 IAU nadała w 2017 r. pierwsze 14 nazw na Plutonie

W sierpniu 2017 r. IAU zatwierdziła oficjalne nazwy 14 form terenu na Plutonie, zaproponowane przez zespół misji New Horizons. Tombaugh Regio upamiętnia Clyde’a Tombaugh’a, odkrywcę Plutona, a krater Burney Venetię Burney, która jako 11-latkę wymyśliła nazwę planety. Krater Elliot honoruje Jamesa Elliota (1943–2011) z MIT, pioniera badania Układu Słonecznego metodą zakryć gwiazd.[23][24]

Źródła: NASA/JPL (PDS Ring-Moon Systems Node), First Official Pluto Feature Names (PIA21944) , Data publikacji: 2017.09.06, Data odczytu: 2026.10.20; NASA JPL, PIA21944: First Official Pluto Feature Names , Data publikacji: 2017.09.06, Data odczytu: 2026.10.20

27 Góry na Plutonie noszą imiona zdobywców Everestu

Najwyższe góry Plutona mają 2–3 km wysokości, podaje NASA. Dwa pasma górskie na Plutonie, Tenzing Montes i Hillary Montes, upamiętniają Tenzinga Norgaya (1914–1986) i Sir Edmunda Hillary’ego (1919–2008). Byli oni pierwszymi ludźmi, którzy weszli na szczyt Mount Everestu i bezpiecznie z niego wrócili. Nazwy pasm zatwierdziła IAU w 2017 r.[5][23]

Źródła: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20; NASA/JPL (PDS Ring-Moon Systems Node), First Official Pluto Feature Names (PIA21944) , Data publikacji: 2017.09.06, Data odczytu: 2026.10.20

28 Wright Mons na Plutonie może być lodowym wulkanem

Góra Wright Mons na Plutonie wznosi się na 4–5 km ponad otoczenie i ma około 150 km średnicy u podstawy. W jej środku jest zagłębienie szerokie na 40–50 km. Zespół Kelsi Singer z Southwest Research Institute uznał ją w 2022 r. w „Nature Communications” za kriowulkan, czyli wulkan

lodowy. Objętość Wright Mons przekracza 20 000 km³ i jest podobna do objętości hawajskiego wulkanu Mauna Loa.[25][26]

Źródła: Singer K.N. i in., Large-scale cryovolcanic resurfacing on Pluto , Data publikacji: 2022.03.29, Data odczytu: 2026.10.21; Sci.News, Enormous Cryovolcanoes Spotted on Pluto , Data publikacji: 2022.03.29, Data odczytu: 2026.10.21

29 Pod lodem Plutona może kryć się ocean

Równina Sputnik Planitia leży niemal dokładnie na osi płytywowej Plutona, a szansa, że to przypadek, wynosi tylko 5%, wynika z badań opublikowanych w 2016 r. w „Nature”. Bez oceanu masę równiny wyjaśniałaby dopiero nieprawdopodobnie gruba, ponad 40-kilometrowa warstwa azotu. Wystarczy za to około 7 km azotu nad podpowierzchniowym oceanem.[27][28]

Źródła: University of California Santa Cruz (Astronomy Now), New analysis supports subsurface ocean on Pluto , Data publikacji: 2016.11.16, Data odczytu: 2026.10.21; Nimmo F., Hamilton D.P. i in., Reorientation of Sputnik Planitia implies a subsurface ocean on Pluto , Data publikacji: 2016.11.16, Data odczytu: 2026.10.21

30 Lodowe ostrza na Plutonie mają 500 m wysokości

Teren ostrzowy na Plutonie tworzą lodowe grzbiety o typowej wysokości około 500 m, oddalone od siebie o 3–5 km, podaje NASA. To jedne z najbardziej stromych form terenu na Plutonie. Leżą w regionie Tartarus Dorsa, nad którym New Horizons przeleciała w lipcu 2015 r. Podobne lodowe iglice na Ziemi, zwane penitentami, mają zwykle około 1 m wysokości, a te na Plutonie składają się z metanu i azotu.[29][30]

Źródła: NASA Science, Pluto's 'Snakeskin' Terrain: Cradle of the Solar System? , Data publikacji: 2016.03.11, Data odczytu: 2026.10.21; ScienceAlert, NASA Has Discovered Gigantic Ice Towers on Pluto, Standing 500 Metres Tall , Data publikacji: 2017.01.10, Data odczytu: 2026.10.21

31 Niebo nad Plutonem jest niebieskie

Zdjęcia z sondy New Horizons opublikowane w październiku 2015 r. pokazały, że mgietka w atmosferze Plutona ma niebieski kolor. Według Carly Howett z Southwest Research Institute niebieski odcień zdradza rozmiar i skład cząstek mgły, które rozpraszają światło słoneczne. Tworzą je drobne, podobne do sadzy cząstki zwane tolinami. Te same zdjęcia ujawniły liczne niewielkie odosłonięte obszary lodu wodnego.[31]

Źródło: NASA, New Horizons Finds Blue Skies and Water Ice on Pluto , Data publikacji: 2015.10.08, Data odczytu: 2026.10.21

32 Atmosfera Plutona to w 99% azot

Atmosfera Plutona składa się w 99% z azotu, w 0,5% z metanu i w 0,05% z tlenku węgla, podaje katalog NASA NSSDCA. Ciśnienie przy powierzchni Plutona wynosi zaledwie około 13 mikrobarów. Cienka atmosfera rozszerza się, gdy Pluton zbliża się do Słońca, a słaba grawitacja sprawia, że sięga ona znacznie wyżej niż ziemską.[1][5]

Źródła: NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.20; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

33 Ciśnienie atmosfery Plutona wzrosło prawie 3 razy

W latach 1988–2016 ciśnienie atmosfery Plutona stale rośnie i według pomiarów zwiększyło się łącznie prawie 3 razy. Wyniki opublikował w 2019 r. zespół Erika Mezy w „Astronomy & Astrophysics” na podstawie 11 zakryć gwiazd przez Plutona z lat 2002–2016. Model przewidywał, że ciśnienie osiągnie szczyt, a w ciągu kolejnych kilku lat zacznie spadać.[32]

Źródło: Meza E., Sicardy B., Assafin M. i in., Lower atmosphere and pressure evolution on Pluto from ground-based stellar occultations, 1988–2016 , Data publikacji: 2019.05.10, Data odczytu: 2026.10.21

34 Atmosfera Plutona mogła zacząć rzednąć w 2021 r.

Miedzy połową 2021 r. a lipcem 2023 r. ciśnienie atmosfery Plutona spadło o 16%, co według zespołu Amandy Sickafoose z Planetary Science Institute może być pierwszą oznaką zapadania się atmosfery. Badacze obserwowali od 2017 r. 10 zakryć gwiazd przez Plutona, a wyniki opisali w 2026 r. w „Planetary Science Journal”. [33][34]

Źródła: Planetary Science Institute, Pluto's atmosphere hazy with signs of thinning , Data publikacji: 2026.07.31, Data odczytu: 2026.10.21; CHIP.pl, Atmosfera Plutona zaczęła się zmieniać. Nowe obserwacje pokazały, co się z nią dzieje , Data publikacji: 2026.08.11, Data odczytu: 2026.10.21

Misja New Horizons do Plutona

35 Sonda do Plutona opuściła Ziemię z rekordową prędkością

Sonda New Horizons wystartowała w stronę Plutona 19 stycznia 2006 r. z Przylądka Canaveral i opuściła Ziemię z prędkością 58 338 km/h, co według Księgi Rekordów Guinnessa jest rekordem. NASA podaje prędkość około 58 536 km/h i nazywa ją największą prędkością startową obiektu zbudowanego przez człowieka. Przelot obok Jowisza zwiększył prędkość sondy o kolejne 14 000 km/h. [35][16]

Rekord Źródła: Guinness World Records, Fastest Earth departure speed , Data odczytu: 2026.10.20; NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.20

36 Jak blisko Plutona przeleciała New Horizons?

Sonda New Horizons przeleciała 14 lipca 2015 r. około 12 500 km nad powierzchnią Plutona, a obok Charona w odległości około 28 800 km. To jedyna sonda, która zbadała Plutona z bliska. Sonda o masie 478 kg miała 7 instrumentów naukowych, w tym kamerę LORRI i licznik pyłu Student Dust Counter. [36][16][5]

Źródła: NASA, NASA's Three-Billion-Mile Journey to Pluto Reaches Historic Encounter , Data publikacji: 2015.07.14, Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.21; NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.21

37 Przestanie danych z Plutona trwało ponad 15 miesięcy

Przestanie na Ziemię około 6,25 GB danych z przelotu obok Plutona zajęło sondzie New Horizons ponad 15 miesięcy. Transmisja zakończyła się 25 października 2016 r. Sonda była wtedy około 4,5 godziny świetlnej od Ziemi i mogła nadawać z prędkością zaledwie 1–2 kilobitów na sekundę. W czasie spotkania z Plutonem jej źródło zasilania dawało około 200 W mocy. [16]

Źródło: NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.20

38 Po Plutonie New Horizons odwiedziła Arrokoth

Po minięciu Plutona sonda New Horizons przeleciała 1 stycznia 2019 r. obok Arrokoth, najdalszego obiektu, jaki kiedykolwiek odwiedzono. Zbliżyła się do niego na około 3500 km, gdy był około 6,4 mld km od Ziemi. Arrokoth z Pasa Kuipera ma około 35 km długości, 20 km szerokości i 10 km grubości. 1 października 2024 r. sonda była już 60 razy dalej od Słońca niż Ziemia. [16]

Źródło: NASA Science, New Horizons , Data odczytu: 2026.10.20

Pluton w liczbach

Parametr | Wartość

Data odkrycia | 18 lutego 1930 r.

Średnica równikowa | około 2377 km

Masa w porównaniu z Księżycem | około 1/6

Czas obiegu wokół Słońca | około 248 lat (90 560 dni)

Średnia odległość od Słońca | około 5,9 mld km (39 j.a.)

Długość doby | około 153 godzin

Średnia temperatura | -232°C

Liczba znanych księżyców | 5

Szerokość lodowca Sputnik Planitia | około 1000 km

Odległość New Horizons od powierzchni podczas przelotu (14.07.2015) | około 12 500 km

Źródła danych: NASA Science, NASA NSSDCA (Pluto Fact Sheet), NASA (komunikat z 14 lipca 2015 r.). Stan na 21 października 2026 r.

Mity i fakty o Plutonie

FAŁSZ

„Pluton zawsze jest dalej od Słońca niż Neptun”

Orbita Plutona jest tak wydłużona, że w latach 1979–1999 Pluton był bliżej Słońca niż Neptun. Jego odległość od Słońca waha się od 30 do 49,3 j.a.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Pluton i Neptun mogą się kiedyś zderzyć, bo ich orbity się przecinają”

Pluton i Neptun są w rezonansie 3:2, więc ich orbity tylko pozornie się przecinają, a oba ciała nigdy się nie spotkają.[17][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Pluto , Data odczytu: 2026.10.21; Live Science, When will Pluto complete its first orbit since its discovery? , Data publikacji: 2022.05.27, Data odczytu: 2026.10.21

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Pluton przestał być planetą, bo jest za mały”

Decydujące było kryterium IAU z 2006 r.: planeta musi „oczyścić sąsiedztwo” swojej orbity, a planeta karłowata tego nie zrobiła. Sam rozmiar nie był w definicji podany.[13]

Źródło: Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), IAU 2006 General Assembly: Result of the IAU Resolution votes , Data publikacji: 2006.08.24, Data odczytu: 2026.10.21

FAŁSZ

„Pluton nie ma atmosfery”

Pluton ma cienką atmosferę, w 99% z azotu, z niebieską mgiełką widoczną na zdjęciach New Horizons. Jej

ciśnienie zmienia się z czasem.[1][31]

Źródła: NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet , Data odczytu: 2026.10.21; NASA, New Horizons Finds Blue Skies and Water Ice on Pluto , Data publikacji: 2015.10.08, Data odczytu: 2026.10.21

FAŁSZ

„Nazwę Plutonowi nadał jego odkrywca”

Nazwę zaproponowała 11-letnia Venetia Burney z Oksfordu, a jej dziadek przekazał propozycję do Obserwatorium Lowella.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Pluton ma tylko jeden księżyc”

Pluton ma 5 znanych księżyców: Charona, Nyks, Hydrę, Kerberos i Styks.[5]

Źródło: NASA Science, Pluto: Facts , Data odczytu: 2026.10.20

Źródła

1. NASA NSSDCA, Pluto Fact Sheet. Adres: <https://nssdc.gsfc.nasa.gov/planetary/factsheet/plutofact.html>. Data odczytu: 2026.10.21.
2. Smithsonian National Air and Space Museum, Finding Pluto With the Blink Comparator. Adres: <https://airandspace.si.edu/stories/editorial/finding-pluto-blink-comparator>. Data publikacji: 2015.05.14. Data odczytu: 2026.10.21.
3. Live Science, When will Pluto complete its first orbit since its discovery?. Adres: <https://livescience.com/33390-pluto-first-complete-orbit.html>. Data publikacji: 2022.05.27. Data odczytu: 2026.10.21.
4. Lowell Observatory, Pluto Discovery Telescope. Adres: <https://lowell.edu/campus/pluto-discovery-telescope/>. Data odczytu: 2026.10.21.
5. NASA Science, Pluto: Facts. Adres: <https://science.nasa.gov/dwarf-planets/pluto/facts/>. Data odczytu: 2026.10.20.
6. Associated Press (HeraldNet), Venetia Phair, who named planet Pluto, dies at 90. Adres: <https://www.heraldnet.com/2009/05/07/venetia-phair-who-named-planet-pluto-dies-at-90/>. Data publikacji: 2009.05.07. Data odczytu: 2026.10.20.
7. The Washington Post (SBS News), How a precocious 11-year-old girl gave Pluto its name. Adres: <https://www.sbs.com.au/news/article/how-a-precocious-11-year-old-girl-gave-pluto-its-name/zxkfvbdb3>. Data publikacji: 2015.07.16. Data odczytu: 2026.10.20.
8. Beyer R.A., Showalter M., Appendix A: Pluto and Charon Nomenclature. Wydawca: University of Arizona Press (The Pluto System After New Horizons). Wydanie: 2021. Strony: 627–639. Adres: https://rossbeyer.net/science/archive/Beyer-Showalter_2021_Pluto-Charon-Nomenclature.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.
9. Los Alamos National Laboratory, Plutonium. Adres: <https://www.lanl.gov/science-engineering/periodic-table/element/plutonium>. Data odczytu: 2026.10.21.
10. National Geographic, An 80-year-old prank is revealed hiding in the periodic table. Adres: <https://www.nationalgeographic.com/science/article/an-80-year-old-prank-is-revealed-hiding-in-the-periodic-table>. Data publikacji: 2015.11.23. Data odczytu: 2026.10.21.
11. Associated Press (Deseret News), Astronomer's ashes nearing icy world he discovered: Pluto. Adres: <https://www.deseret.com/2015/7/12/20483989/astronomer-s-ashes-nearing-icy-world-he-discovered-pluto/>. Data publikacji: 2015.07.12. Data odczytu: 2026.10.20.
12. Smithsonian Magazine (Air & Space), Stowaways on New Horizons. Adres:

<https://www.smithsonianmag.com/air-space-magazine/stowaways-new-horizons-180955932/>. Data publikacji: 2015.07.15. Data odczytu: 2026.10.20.

13. Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), IAU 2006 General Assembly: Result of the IAU Resolution votes. Adres: <https://iauarchive.eso.org/news/pressreleases/detail/iau0603/>. Data publikacji: 2006.08.24. Data odczytu: 2026.10.21.

14. UPI, Pluto loses planet status. Adres:

https://www.upi.com/Science_News/2006/08/24/Pluto-loses-planet-status/26221156431675/. Data publikacji: 2006.08.24. Data odczytu: 2026.10.21.

15. NASA Science, Pluto & Dwarf Planets. Adres: <https://science.nasa.gov/dwarf-planets/>. Data odczytu: 2026.10.21.

16. NASA Science, New Horizons. Adres: <https://science.nasa.gov/mission/new-horizons/>. Data odczytu: 2026.10.20.

17. Encyclopaedia Britannica, Pluto. Adres: <https://www.britannica.com/place/Pluto-dwarf-planet>. Data odczytu: 2026.10.21.

18. NASA, 45 Years Ago: Astronomers Discover Pluto's Moon Charon. Adres:

<https://www.nasa.gov/history/45-years-ago-astronomers-discover-plutos-moon-charon/>. Data publikacji: 2023.06.23. Data odczytu: 2026.10.21.

19. Encyclopaedia Britannica, Charon. Adres: <https://www.britannica.com/print/article/107613>. Data publikacji: 2026.01.02. Data odczytu: 2026.10.21.

20. NASA, Pluto 'Paints' Its Largest Moon Red. Adres: <https://www.nasa.gov/missions/pluto-paints-its-largest-moon-red/>. Data publikacji: 2016.09.14. Data odczytu: 2026.10.20.

21. Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), Press Release iau1303. Adres:

<https://iauarchive.eso.org/news/pressreleases/detail/iau1303/>. Data publikacji: 2013.07.02. Data odczytu: 2026.10.20.

22. InForum, Vulcan out, Styx and Kerberos win in Pluto moons name game. Adres:

<https://www.inforum.com/vulcan-out-styx-and-kerberos-win-in-pluto-moons-name-game>. Data publikacji: 2013.07.02. Data odczytu: 2026.10.21.

23. NASA/JPL (PDS Ring-Moon Systems Node), First Official Pluto Feature Names (PIA21944). Adres:

https://pds-rings.seti.org/press_releases/pages/PIA21xxx/PIA21944.html. Data publikacji: 2017.09.06. Data odczytu: 2026.10.20.

24. NASA JPL, PIA21944: First Official Pluto Feature Names. Adres:

<https://www.jpl.nasa.gov/images/pia21944-first-official-pluto-feature-names/>. Data publikacji: 2017.09.06. Data odczytu: 2026.10.20.

25. Singer K.N. i in., Large-scale cryovolcanic resurfacing on Pluto. Wydawca: Nature Communications. Wydanie: t. 13, art. 1542, 2022. Adres: <https://doi.org/10.1038/s41467-022-29056-3>. Data publikacji: 2022.03.29. Data odczytu: 2026.10.21.

26. Sci.News, Enormous Cryovolcanoes Spotted on Pluto. Adres:

<https://www.sci.news/space/pluto-cryovolcanoes-10663.html>. Data publikacji: 2022.03.29. Data odczytu: 2026.10.21.

27. University of California Santa Cruz (Astronomy Now), New analysis supports subsurface ocean on Pluto. Adres:

<https://astronomynow.com/2016/11/16/new-analysis-supports-subsurface-ocean-on-pluto/>. Data publikacji: 2016.11.16. Data odczytu: 2026.10.21.

28. Nimmo F., Hamilton D.P. i in., Reorientation of Sputnik Planitia implies a subsurface ocean on Pluto. Wydawca: Nature. Wydanie: t. 540, 2016. Strony: 94–96. Adres: <https://doi.org/10.1038/nature20148>. Data publikacji: 2016.11.16. Data odczytu: 2026.10.21.

29. NASA Science, Pluto's 'Snakeskin' Terrain: Cradle of the Solar System?. Adres:

<https://science.nasa.gov/blogs/new-horizons/2016/03/11/plutos-snakeskin-terrain-cradle-of-the-solar-system/>. Data publikacji: 2016.03.11. Data odczytu: 2026.10.21.

30. ScienceAlert, NASA Has Discovered Gigantic Ice Towers on Pluto, Standing 500 Metres Tall. Adres:

<https://www.sciencealert.com/nasa-has-discovered-gigantic-ice-towers-on-pluto-standing-500-metres-tall>. Data publikacji: 2017.01.10. Data odczytu: 2026.10.21.

31. NASA, New Horizons Finds Blue Skies and Water Ice on Pluto. Adres:

<https://www.nasa.gov/missions/new-horizons-finds-blue-skies-and-water-ice-on-pluto/>. Data publikacji: 2015.10.08. Data odczytu: 2026.10.21.

32. Meza E., Sicardy B., Assafin M. i in., Lower atmosphere and pressure evolution on Pluto from ground-based stellar occultations, 1988–2016. Wydawca: Astronomy & Astrophysics. Wydanie: t. 625, art. A42, 2019. Adres: <https://doi.org/10.1051/0004-6361/201834281>. Data publikacji: 2019.05.10. Data odczytu: 2026.10.21.

33. Planetary Science Institute, Pluto's atmosphere hazy with signs of thinning. Adres: <https://www.psi.edu/blog/plutos-atmosphere-hazy-with-signs-of-thinning/>. Data publikacji: 2026.07.31. Data odczytu: 2026.10.21.

34. CHIP.pl, Atmosfera Plutona zaczęła się zmieniać. Nowe obserwacje pokazały, co się z nią dzieje. Adres: <https://www.chip.pl/2026/08/pluton-atmosfera-sie-zapada-observacje>. Data publikacji: 2026.08.11. Data odczytu: 2026.10.21.

35. Guinness World Records, Fastest Earth departure speed. Adres: <https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/fastest-earth-departure-speed>. Data odczytu: 2026.10.20.

36. NASA, NASA's Three-Billion-Mile Journey to Pluto Reaches Historic Encounter. Adres: <https://www.nasa.gov/news-release/nasas-three-billion-mile-journey-to-pluto-reaches-historic-encounter/>. Data publikacji: 2015.07.14. Data odczytu: 2026.10.21.